

SÖYLEŞİ

ARAM EKİN DURAN
eduran@ekonomist.com.tr

"Piyasalar nisanda yeni dalga bekliyor"

İstanbul Kültür Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sinan Alçın, hükümetin ekonomik destek paketlerinin mali disiplin konusunda soru işaretleri yarattığı görüşünde. Alçın, "Piyasa oyuncuları yerel seçim sonrasında yeni bir dalga bekliyor" diye konuşuyor.

Türkiye'de ekonomi yönetimi, 2019 yılına hızlı bir giriş yaptı. Art arda açıklanan destek paketleriyle hem aşırı döviz borcu bulunan şirketlerin hem de kredi kartı borcunu ödeyemeyen vatandaşların sorunlarına çare bulunması amaçlanıyor. Bu noktada kamu bankalarının önemi büyük. Zira kredi kartı borçlarının yapılandırılmasından küçük işletmelere milyarlarca dolarlık kredi desteği sağlanmasına kadar pek çok önlem kamu bankaları tarafından hayata geçirilecek. Biz de 2019 yılında Türkiye ekonomisinin bekleyen tehlikeleri ve hükümetin destek paketlerinin ekonominin çarklarını yeniden hızlandırıp hızlandıramayacağını **İstanbul Kültür Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sinan Alçın** ile konuştuk.

Ekonomideki büyümenin 2018 dördüncü çeyrekte yerini küçülmeye bırakacağına dair görüşler artıyor. Geçen yılın ilk yarısında büyümede OECD lideri olan Türkiye, bu noktaya nasıl geldi?

Ekonomide 2018 yılında görünür olan ama aslında etkilerini 2016'dan beri hissettiğimiz durum, 2008 sonrası gelişmekte olan ülkelere olan sıcak para girişinin nasıl kullanıldığıyla ilgili. Şöyle ki, Türkiye'nin de aralarında olduğu gruba yönelen fonlar her ülke tarafından aynı şekilde kullanılmadı. Örneğin Türkiye, ülkeye gelen bu fonları inşaat sektörü gibi kısa vadede kârlı ama uzun vadede ekonominin yapısal gelişimine çok fazla katkı sağlamayan alanlara yönlendirdi. Başta ABD olmak üzere merkez ülkelerdeki faizler artmaya başladığında, fonlar da ana kucağına geri dönmeye başladı. 2008-2016 arasında gelen fonları doğru kullanan ülkeler

bu çıkıştan fazla etkilenmedi. Ama aralarında Türkiye, Güney Afrika ve Brezilya'nın olduğu bazı ülkeler bu fon çıkışından ciddi olumsuz etkilendi. Çünkü bu ekonomiler zamanı ve sermayeyi doğru yatırımlar yapmak için kullanmadı.

Türkiye için şu anda en önemli risk sizce nedir?

Türkiye ekonomisi açısından özellikle yurtdışından görülen en büyük risk yerel seçimler. Uluslararası araştırma kuruluşlarının birçoğunun raporlarında, yerel seçim sonrası yani nisan ayı içinde, ağustostaki kadar sert olmasa da, piyasalarda yeni bir dalga beklentisi var. Bu beklenti bir ölçüde piyasada fiyatlanmaya da başladı. Kamunun aldığı önlemlerin mali disiplin üzerinde yarattığı soru işaretleri, bu fikri destekleyen bir unsur olarak öne çıkıyor. Bu özellikle yurtiçindeki firmalar için de geçerli. Yerli firmalar da nisan ve mayıs aylarını gördükten sonra yeni yatırımlara karar verecek. Böyle bir tablo görüyoruz. Bu da ekonomi içindeki belirsizlik ve durgunluk eğilimini artırıyor.

Durgunluk dönemlerinde hep dile getirilen bir olgu var: Yapısal reformlar. Ancak bu reformların tam olarak neler olduğu konu-

"İhracat tehlike altında"

"2019 yılı biraz şanssız bir yıl. Bir yandan petrol fiyatları üzerinde Rusya ve ABD'nin karşılıklı hamleleri olduğunu görüyoruz, öte yandan Suriye'deki vesayet savaşında da yeni bir perde açılıyor. Avrupa başta olmak üzere merkez ekonomilerde durgunluk eğilimi de artıyor. 2019 bizim için özellikle ihracat tarafında çok önemli bir yıl. Eğer hedef pazarlarımızda, hele ki bir numaralı ticari partnerimiz olan AB'de bir talep düşüşü olursa, bu Türkiye ekonomisi açısından çok büyük handikap olur."

sunda fikir birliği yok. Sizce nedir bu yapısal reformlar?

Yapısal olarak çözemediğimiz konular dediğimizde, özellikle sanayide iki şey karşımıza çıkıyor. Birincisi Türkiye'nin enerji bağımlılığı, ikincisi de sanayi üretimi içerisindeki ithal girdi oranının yüzde 60'ı bulması. Dolayısıyla son 1,5 yıl içindeki enflasyona baktığımızda, bunun talep çekişli değil maliyet itişli bir enflasyon olduğunu görüyoruz. Ağustos ayında yaşadığımız ani şokun etkisiyle piyasada nakit akışının kesildiğini gördük. Bu bir sıkışma hali. Bu sıkışma halinden kurtulmak için, üretimde enerji bağımlılığını ve ithal girdi oranını düşürecek adımlar atmamız gerekiyor.

Hükümetin yılbaşından bu yana açıkladığı destek paketleri, ekonominin çarklarını yeniden hızlandırabilir mi?

Özellikle kamu bankalarının kredi kartı borçlarını yeniden yapılandırma sürecine baktığımızda, burada hükümetin amacının daha fazla tüketim yaratmak değil, mevcut tıkanmayı açmaya yönelik bir tedbir olduğunu söyleyebiliriz. Benzer biçimde Halk-

bank tarafından KOBİ'lere yönelik sağlanacak kredinin de daha fazla yatırım veya katma değeri artıracak üretime yönelme amacına değil, birikmiş olan borçları veya iflas aşamasına gelmiş şirketleri ayakta tutmaya hizmet edeceğini görüyoruz. Hükümetin açıkladığı tüm paketlerin bir pansuman işlevi gördüğünü söyleyebiliriz. Ama burada da şöyle bir sıkıntı var. Piyasa aktörlerinin merak ettiği soru şu: Bu pansumanın dozu ne olacak? Yerel seçim sürecinde bu pansumanlar ameliyata dönecek mi? Ameliyata dönerse bunun bedelini ülke ekonomisi nasıl karşılayacak? Böylesi bir durumla karşı karşıyayız.

Türkiye'de son 1,5 yıldır giderek yükselen bir işsizlik var. 2019'da işsizlikteki yükseliş sürecektir mi?

Görünen o ki, 2019 boyunca işsizlikteki yükseliş konuşmaya devam edeceğiz. Genç ve kadınlardaki işsizlik artışının altını kalın çizgilerle çizmek gerekiyor. Ülke genelinde erkek işsizlik oranı yüzde 10,3 iken, kadın işsizliği yüzde 15'e dayandı. Bu iki dezavantajlı grubun işsizlik sorunu, Türkiye'deki işsizlik görünümünü temelden etkileyebilir.

